

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE EBEVEYNE KENDİNİ AÇMA VE OTOBİYOĞRAFİK ANI İŞLEVLERİ İLİŞKİSİ

Gülfem ÖZÇELİK
gulfemozcelik1@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6804-6812

İnci BOYACIOĞLU
inciboyacioglu@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1863-3792

ÖZ: Mevcut araştırmada beliren yetişkinlerin ebeveynlerine kendini açma davranışlarının, otobiyografik anıların işlevsel kullanımı üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Kendini Açma Ölçeği ve Hayat Deneyimleri Hakkında Düşünme Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Kendini açma alt boyutlarının (miktar, niyet, olumluluk, dürüstlük ve kontrol) otobiyografik anı işlevleri alt boyutları (sosyal, benlik ve yönlendirme işlevi) üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Analizlerde anneye kendini açma niteliklerinden kontrol benlik işlevi üzerinde; olumluluk, dürüstlük ve niyet yönlendirme işlevi üzerinde; kontrol ve niyet ise sosyal işlev üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkiler göstermiştir. Diğer taraftan babaya kendini açma niteliklerinden kontrolün benlik işlevi üzerinde ve dürüstlüğün yönlendirme işlevi üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkilerinin olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla kendini açma davranışının otobiyografik anı işlevleri üzerindeki etkisi ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmaktadır. Bulgular anneye ve babaya kendini açma davranışının otobiyografik anıların farklı işlevleri üzerinde büyük oranda olumlu etkileri olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beliren yetişkinlik, otobiyografik anı işlevleri, ebeveyne kendini açma

RELATIONSHIP BETWEEN SELF-DISCLOSURE TO PARENTS AND AUTOBIOGRAPHICAL MEMORY FUNCTIONS IN EMERGING ADULTHOOD

ABSTRACT: In current study, hierarchical regression analysis were conducted to examine the predictive effect of emerging adults' self-disclosure behaviors to their parents on the functional use of autobiographical memories. Therefore, Self-Disclosure Scale and the Thinking About Life Experiences Scale were used. The effects of self-disclosure (amount, intention, positivity, honesty, and control) on autobiographical memory functions (social, self, and directive function) were analyzed for both parents. Self-disclosure to mother; control had a predictive effect on self-function; positivity, honesty, and intention had a predictive effect on directive function; control and intention also had a predictive effect on social function. Self-disclosure to father; control had a predictive effect on self-function; honesty had a predictive effect on directive function. Therefore, the effect of self-disclosure behavior on autobiographical memory functions differs according to the gender of the parent. Findings indicated that self-disclosure to parents had positive effects on different functions of autobiographical memories.

Keywords: Emerging adulthood, autobiographical memory functions, self disclosure to parents

Makale Gönderim Tarihi: 12.03.2024

Makale Kabul Tarihi: 26.04.2024

Citation Information / Kaynakça Bilgisi: Özçelik, G. ve Boyacıoğlu, İ. (2024). Beliren yetişkinlik döneminde ebeveyne kendini açma ve otobiyografik anı işlevleri ilişkisi, *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 84-100.

1. GİRİŞ

Modernleşmeyle birlikte gelişimsel özellikler ve bu özellikler çerçevesinde sahip olunan sosyal roller sürekli bir devinim halindedir. Gelişim psikolojisinin güncel yaklaşımları, eğitim sürecinin uzaması, evlilik yaşının ileriye taşınması gibi toplumsal değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan yeni bir gelişimsel dönem tanımlamaktadır. İnsan yaşamında önemli bir kırılma noktası olan (Tanner, 2006) ve kimliğin inşasıyla yetişkinliğe geçiş sürecini kapsayan 18-25 yaş aralığına denk gelen dönem beliren yetişkinlik olarak ifade edilmektedir (Arnett, 2000). Bu dönemin ihtiyaçları ergenlik ve yetişkinlik döneminin ihtiyaçlarıyla benzerlikler gösterse de birtakım farklılıklar da söz konusudur. Örneğin, aile bireylerinden ayrışmanın merkezi önem taşıdığı beliren yetişkinlik döneminde, genç birey aynı zamanda aldığı sosyal ve duygusal desteği sürdürürebilmek adına ilişkiselliğe de yoğun şekilde ihtiyaç duymaktadır. Gerçekten de ilişkisellik yetişkinlik döneminin belirleyici ihtiyaçları arasındadır ve bu süreçte, beliren yetişkin bireyin ebeveynlerle olan ilişkilene biçimi benliğin sağlıklı gelişimi açısından oldukça belirleyicidir (Lefkowitz, 2005). Bu dönem içinde beliren yetişkin bireyin kendi benliğine ve geleceğine dair bazı anlam yaratma ve belirsizliği azaltma girişimleri de söz konusudur. Sosyal uyum sürecinin başladığı ve gelişmeye devam ettiği aile ortamı içerisinde çocuklar kendileri ile ilgili güncel bilgileri paylaşarak içinden geçtikleri deneyimleri yönetme gayretindedirler (Ataca, Kağıtçıbaşı ve Diri, 2005). Dolayısıyla kendini açma olarak ifade edilen kişisel bilgilerin aktarımına dair iletişim kurma örüntüsü de bu sayede ortaya çıkmaktadır. Ebeveyn ve beliren yetişkin ilişkisinde öğüt alıp verme ihtiyaçları kendini açma davranışının temelini oluşturmakta ve beliren yetişkin bireyin belirsizliği azaltmasına katkı sunmaktadır. Yetişkinliğe geçişle birlikte ebeveynlerden iş ve genel yaşam tarzı üzerine tavsiyeler beklenilmektedir (Carlson, 2014). Ancak beliren yetişkin bireyin anneye ve babaya kendini farklı nitelikler bağlamında açtığı ve paylaştığı konuların değişkenlik arz ettiği de bilinmektedir (Smetana vd., 2006) bu farklılıkların bireyin otobiyografik anı işlevlerinden yararlanması üzerinde kendine özgü etkiler yaratması da muhtemeldir. Dolayısıyla mevcut çalışmada anneye ve babaya kendini açma yaşantılarının beliren yetişkin bireyin otobiyografik anı işlevlerinden yararlanma eğilimleriyle ilişkisi ayrı ayrı incelenecek, anne ve babaların farklı ebeveynlik rolleri üzerinde durulacaktır. Teknolojik gelişmeler ve yapay zekanın kullanımı ile sanal ortamlarda kendilerine yönelik ilgi alanları bulmaya çalışan gençlerin var olan kaynaklarını fark etmesi açısından kendini açma davranışı ve otobiyografik anı işlevleri ilişkisini çalışmak oldukça önemlidir. Bu tür bir kaynaktan yoksun olan gençler çevrimiçi uygulamalara yönelmekte eğilimindedir, ancak çevrimiçi uygulamaların sunduğu suni ve gerçekdışı bağların aksine kendini açma kişilerarası ilişkilerde samimiyeti artırır (Kim ve Dindia, 2011) ve genel bir iyilik hali (Harvey ve Omarzu, 1997) yaratır. Kendini açma davranışına ek olarak otobiyografik belleğin sunduğu eşsiz kaynaklar kişilerin kendi kendilerine öğrenebildikleri geçmiş deneyimlerini sağlıklı hatırlama ve paylaşma teknikleri ile zenginleştirebildiklerine işaret etmektedir (Wilson ve Ross, 2003). Örneğin, benlikle ilişkilendirilen olumlu otobiyografik anıların (Collins vd., 2007) daha canlı, daha hızlı bir şekilde hatırlanması (Dolcos ve Cabeza, 2002; Levine ve Bluck, 2004; Lindeman, Zengel ve Skowronski, 2017) kişinin kendisine dair olumlu düşünceler geliştirmesine katkı sağlayarak benlik yüceltici ve benlik saygısını koruyucu bir işlev sunmaktadır (Wilson ve Ross, 2003). Bu bilgiler ışığında mevcut araştırmanın amacı kendini açma niteliklerinin psikolojik sağlık açısından önem taşıyan ve güçlü bağlar kurabilmeyi mümkün kılan otobiyografik anı işlevleri ile ilişkisine ışık tutmak ve güncel araştırma hattına katkı sunmaktır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Beliren Yetişkinlik Döneminde Kendini Açma ve Ebeveynlerle İlişkiler

Sosyal bir varlık olarak insanın iletişimde olma ve yakınlık kurma ihtiyacı yaşamın her döneminde öne çıkmaktadır. Farklı gelişimsel ihtiyaçlar eşliğinde birey, çevresindeki kişilerle yakın ilişkiler kurmak ve bunu yönetmek ister. Kendini açma ile ilgili alanyazın incelendiğinde öne çıkan isimlerden olan Jourard (1958) genellikle kendini açmanın işlevselliğini vurgulamakta ve ortaya konulan paylaşımların hem karşı taraf hem de kişinin kendisi için bir amaca hizmet ettiğine işaret etmektedir. Kuramsal olarak kendini açma kavramı istemli ya da istemsiz, sözlü ya da sözsüz olarak ortaya döktüğümüz kendimize dair duygu ve düşüncelerin tümünü kapsamaktadır (Norell, 1984). Dolayısıyla da kendini açma, bireylerin birbirleri ile nasıl etkileşim kurduğunu gösteren kişilerarası bir sürece karşılık gelmektedir (Dindia vd., 2002; Greene, Derlega ve Mathews, 2006). Gençlerin ebeveynleri ile kurdukları iletişimde kendini açma davranışı, sıradan kendini açma ve kendini açma olarak ikiye ayrılmaktadır (Marshall, Tilton- Weaver ve Bosdet, 2005; Tilton- Weaver, Marshall ve Darling, 2014). Örneğin; daha gündelik durumsal bir olayın paylaşımı, sıradan kendini açma olarak ifade edilirken bireyin önemli gördüğü kişisel bir deneyimini ya da beklentisini aktarması kendini açma olarak adlandırılmaktadır. Mevcut makalede daha kişisel paylaşımları içeren kendini açma davranışı ele alınmıştır. Gelişimsel yaklaşımlar, ebeveynlere kendini açma davranışını çok yönlü şekilde incelemekte ve benlik gelişimi açısından önemini altını çizmektedir (Hunter vd., 2011). Özellikle sosyalizasyon dönemi olarak nitelendirilen çocuğun ebeveyninin sahip olduğu değerleri, tutumları ve davranışları içselleştirdiği süreçte kendini açma davranışının niteliği önemli bir yordayıcı olabilir. Çünkü sosyalizasyon temelde ebeveynin kendinde var olan nitelikleri aktarmasını, bu şekilde nesiller arası bir süreğenlik yaratmasını ifade etmektedir (Sümer, Gündoğdu-Aktürk ve Helvacı, 2010). Dolayısıyla ebeveynin çocuğu ile kurduğu iletişim örüntüsü çocuğun davranışlarını kontrol etmek adına başvurduğu bir yöntem olabileceği gibi var olan kaynakları ve değerleri taşımasını mümkün kılacak bir mekanizma olarak da işlev görebilmektedir. Çünkü anne-babanın çocuğa karşı tutumu kültürel değerlerin aktarımının hedeflendiği bir tür sosyalleşme aracıdır (Sümer vd., 2010). Bu sayede aile içindeki tecrübeler aile büyükleri tarafından çocuklarına aktararak sürdürülür ve geliştirilir. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarının kendilerini açmaları adına teşvik edici bir ortam sunması ergenlik çağından başlayarak anti sosyal davranışlar geliştirmelerinin önüne kesmektedir (Soenens vd., 2006). En temelde beliren yetişkin bireyin ebeveynlerinden aldığı destek ve olumlu ilişkiler ebeveyne kendini açmayı mümkün kılmaktadır (Tilton- Weaver, 2014) ve sağlıklı kendini açma davranışları beliren yetişkin bireyin hem ebeveynleriyle kurduğu ilişkinin niteliğini arttırmasına hem de sağlıklı bir benlik gelişimi inşaa etmesine hizmet etmektedir (Buhl, 2009). Çocuğun ebeveyne kendini açma davranışı sahip olduğu düşünce, duygu ve isteklerin uygunluğuna yönelik bir onay alma ihtiyacını karşılamaktadır (Barber vd., 2005) bu durum kimlik gelişimi ve tutarlı bir benlik yapısı ortaya koyabilmek adına oldukça önemlidir (Davis, 2012; Valkenburg ve Peter, 2009). Dolayısıyla kendini açma esasında benlik ve sosyal gelişim açısından önemli roller üstlenmektedir (Nowell vd., 2023). Bu karşılıklı etkileşim sebebiyle, kendini açma gelişim psikolojisi alanında birçok farklı psikolojik kavramla ilişkili olarak incelenmektedir. Aile içi etkileşimlerde hâkim olan iklim gençlerin kendini açma davranışı üzerinde genel etkiler gösterse de ebeveynlerin cinsiyeti de beliren yetişkin bireyin kendini açma eğilimlerinde farklılıklara yol açabilmektedir (Scabini, Marta ve Lanz, 2007; Valkenburg, Sumter ve Peter, 2011; Vieno, Nation, Pastore ve Santinello, 2009). Aile içi ilişkilerin ne kadar sağlıklı olduğunu gösteren güvenilir bir parametre olan kendini açma davranışının kişinin önemli ve duygusal yaşantılarına dair anılarını (otobiyografik anılar) ebeveynleri ile paylaşma biçimini ve amacını etkilemesi muhtemeldir (Hunter vd., 2011; Tilton-Weaver vd., 2010). Ebeveyn ve çocuk arasında otobiyografik anıların paylaşımına dair deneyimler beliren yetişkinlik döneminde otobiyografik bellek sisteminde genel bir eğilime dönüşerek anıların işlevlerine uygun kullanımını destekleyebilir. Farklı bir ifadeyle, bu kritik gelişimsel aşamada ebeveynlere kendini açma davranışının genel bir eğilim olarak (Tilton-Weaver vd., 2010) otobiyografik anı işlevlerinden yararlanma istekliliği üzerinde belirleyici etki göstermesi beklenmektedir. Kişinin içsel benliğinin karşı taraf ile paylaşılmasını içeren kendini açma (Fisher, 1984) ile bireyin duygusal içeriklere sahip kişisel yaşantılarının yer aldığı otobiyografik anıların (Rubin, 2012) örtüşen nitelikleri bulunmaktadır. Örneğin kendini açma davranışının temelinde yatan yakınlık kurma, benlik bilgisini onaylama ve güçlendirme gibi ihtiyaçlar otobiyografik anı işlevleri için de söz konusudur (Cozby, 1973).

2.2. Otobiyografik Anı İşlevleri

Geçmişimizi hatırlamak ve kişisel olarak yaşantımız üzerinde hakimiyet kurabilmek en temel insani gereksinimlerdendir. Otobiyografik bellek kişinin kendisine dair bilgileri içeren kişiye özgü olayların veya konuların depolandığı, bireysel amaçlara uygun şekilde hatırlanıp geri çağırıldığı bir bellek sistemidir (Baddeley, 1992; Conway, Singer ve Tagini, 2004). Otobiyografik anımsama açık bir şekilde olmasa da bugünde kalarak geçmiş üzerine düşündürmektir (Bluck, 2003). Otobiyografik anılar, bireylerin sosyal etkileşimlerini sürdürmesi için gerekli olan iletişim materyalleri sunar (Cohen, 1998). Kişisel açıdan önem arz eden anılar genellikle kendimizi bir başkasına tanıtmaya aşamasında ve ilişkilerimizi sürdürme konusunda büyük rol oynamaktadır. Otobiyografik belleğe dair işlevsel yaklaşım, belleğimizde yer alan otobiyografik anıların ne sıklıkla ve ne şekilde hatırlandığından nereden ve hangi amaçlarla hatırlandığına yönelik bir yaklaşımı vurgulamaktadır (Öner, 2018). Bellek ve bellekte yer alan bilgi ve anılar kişiler için önemli birtakım işlevlere hizmet eder ve bu işlevler güncel çalışmalarda görece yeni tanımlanmaya başlanmıştır. Bu işlevsel yaklaşım, geçmiş araştırmalarda farklı şekillerde isimlendirilmiş olsa da temelde otobiyografik anıların üç işlevinin olduğunu öne sürmektedir (Williams, Conway ve Cohen, 2008). Otobiyografik anıların sosyal işlevi, benlik işlevi ve yönlendirme işlevi olmak üzere bu üç temel işlev yaşamsal birtakım gereksinimlerin giderilmesi sürecinde etkin bir rol oynamaktadır.

Otobiyografik anıların sosyal işlevi kişilerarası ilişkilerde geçmişe dair kendimizle ilgili belleğimizde depoladığımız bilgilerin hatırlanmasına işaret etmektedir. Nitelikli ve güçlü sosyal bağlar kurabilmek için (Neisser, 1988; Nelson, 1993; Rasmussen ve Habermas, 2011), karşılıklı iletişimde kişisel anıları paylaşarak yakınlık kurmak ve yakınlığı sürdürmek için sosyal işlevin sunduğu kaynaklar oldukça önemli bir amaca hizmet etmektedir (Alea ve Bluck, 2007; Alea ve Vick, 2010; Beike, Brandon, Coke, 2016). Bu yönüyle otobiyografik belleğin sosyal işlevi, otobiyografik anıların kişilerarası ilişkilerde ve günlük yaşamda en sık kullanılan biçimidir (Neisser, 1988). Otobiyografik anılar, kendini açma davranışını, nitelikli materyaller sunarak olumlu anlamda destekler. Özellikle de yetişkinliğe adım atan ve birtakım yeni sosyal ihtiyaçlara sahip olan beliren yetişkin birey için otobiyografik anıların sosyal işlevi yeni ilişkiler kurma ve bu ilişkileri sürdürme bakımından da elzem bir araçtır. Bu sebeple, ebeveyn kendini açma davranışı sırasında beliren yetişkin bireyin otobiyografik anıların sosyal işlevine başvurma eğilimi içinde olması beklenmektedir. Bir diğer otobiyografik anı işlevi olan benlik işlevi ise bireyin kendi benliğine dair bilgi sahibi olma ihtiyacı üzerinde durmaktadır. Biyografik kimliğimiz hakkında bilgi edinmek (Bluck vd., 2005) ve kendimizi tanımlama biçimimize yönelik kişisel bilgileri zaman içinde tutarlı bir şekilde saklamak benlik işlevinin hedeflerindedir (Öner, 2018). Bu noktada otobiyografik anıların benlik işlevi geçmişten gelen benlik yapısının şimdiye ve geleceğe nasıl aktarılacağı konusunda kritik bir öneme sahiptir (Neisser, 1988). Genel olarak çocukluktan yetişkinliğe bütüncül, tutarlı ve sürekli bir benlik yapısının varlığı öz-kimlik gelişimini de desteklemektedir (Wilson ve Ross, 2003). Dolayısıyla süreç içerisinde ergenlikle birlikte kişisel bir yaşam öyküsü oluşturmaya dönük ihtiyaçlar otobiyografik anıların benlik işlevine başvurmaya yöneltir. Bazı gelişimsel dönüm noktalarının varlığına rağmen kişinin farklı zaman ve koşullarda hedeflerini, tutum ve tercihlerini deneyimleyen kişinin kendisi olduğunu anımsaması benlik sürekliliği ihtiyacının bir parçasıdır (Öner, 2018). Başka bir ifadeyle, insan otobiyografik anıları yoluyla zamanda süreklilik yaratma gayreti içerisinde. Bu gayret sebebiyle, bireyler benlik işlevine en çok gelişimsel dönemlerin bitişi ve başlangıcına denk gelen ve belirgin değişimlerin yaşandığı zamanlarda başvurmaktadır (Robinson, 1986). Dolayısıyla, beliren yetişkinler otobiyografik anıların benlik işlevine başvurma ihtiyacında hissettikleri kritik bir dönemden geçmektedirler (Bluck ve Alea, 2002). Ebeveynlerine karşı kendi benliğini sunma, sınırlarını çizme, kişiliğini inşa etme ihtiyacı içindeki beliren yetişkinler (Arnett, 2000) anıların benlik işlevinden faydalanarak bu ihtiyacını karşılayabilecektir. Buna paralel olarak, bu araştırmada beliren yetişkinlerin ebeveynine niyetli kendini açma davranışlarının otobiyografik anıların benlik işleviyle ilişkilmesi beklenmektedir.

Bu dönemde önemli bir kaynak sunacak bir diğer otobiyografik anı işlevi ise yönlendirme işlevidir. Yönlendirme işlevi, kişisel yaşantılarımızdan yola çıkarak geleceğe yön vermek (Kuwabara ve Pillemer, 2010; Pillemer, 2003), geçmişten birtakım dersler çıkarmak (Pasupathi, Lucas ve Coombs, 2002) adına sıklıkla başvuru alan bir otobiyografik anı işlevidir. Geçmişte deneyimlenen olay ya da durumların ortaya çıkardığı sonuçlar doğrultusunda çıkarım yapmak ve bu çıkarımlara uygun olarak sonraki girişimleri yönetmek her gelişim döneminde oldukça önemlidir (Baddeley, 1992). Geleceğe dair belirsizlik ikliminin hâkim olduğu beliren yetişkinlik döneminde beliren yetişkin birey, geleceğini planlamak, hedef koymak ve eyleme geçmek için geçmiş anıların sunduğu kaynaklara başvurmaktadır (Bluck ve Alea, 2002; Öner,

2018). Tüm bunlar düşünüldüğünde ebeveynine kendini dürüstlikle açma eğilimindeki beliren yetişkinlerin, tekrar eden deneyimleri sayesinde otobiyografik anıların yönlendirme işlevinden de sağlıklı bir şekilde faydalanması beklenmektedir.

Otobiyografik anıların işlevleri üzerine gerçekleştirilen çalışmaların hedefi, bireylerin kişisel hayat deneyimlerinin şimdi olduğu kadar gelecekte de duygu, düşünce ve davranışları üzerinde yaratacağı etkileri ortaya çıkarmaktır (Er ve Yaşın, 2016). Bu bilgiden hareketle mevcut çalışmada anneye ve babaya kendini açma yaşantılarının niteliğinin bireylerin otobiyografik anı işlevlerinden yararlanma eğilimlerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Ebeveynlerin cinsiyet rolleri düşünüldüğünde, Türkiye’de cinsiyetçi tutumların yaygınlığına bağlı olarak annelere daha çok bakım verme ile ilgili roller yüklenirken, babaların sıklıkla otorite figürü olarak yansıtıldığı görülmektedir (Sakallı-Uğurlu ve Türkoğlu, 2019). Bu çerçevede, ebeveyn çocuk ilişkisinde babaya kendini açmanın güçlü niteliklerle yaşantılanması (miktar, olumluluk, niyet, dürüstlük, kontrol) otobiyografik anıların benlik ve yönlendirme işlevinden; anneye kendini açma nitelikleri güçlü bir şekilde yaşantılanması ise otobiyografik anıların benlik, sosyal ve yönlendirme işlevinden daha güçlü bir şekilde yararlanma eğilimi ortaya çıkabilir. Otobiyografik anılar, benlik gelişimin en önemli kaynaklarından olmasının yanında bireyin kendine dair bilgilerini istemli ya da istemsiz bir şekilde dışa aktarması sırasında başvurabileceği bir tür mekanizma niteliğindedir (Rubin, 2012). Dolayısıyla kişilerarası ilişkilerde kendini açma sırasında otobiyografik anı işlevlerinden yararlanan beliren yetişkinin, tutarlı bir benlik yapısı ortaya koyma, var olan ilişkilerini sürdürme ve geçmiş deneyimlerinden yararlanabilme bakımından ayrıcalıklı olacağı düşünülmektedir. Bunun aksine kendini açma sırasında geçmiş deneyimlerinden faydalanamayan beliren yetişkinlerin, benliğini ve sosyal ihtiyaçlarını destekleyici bir araçtan yoksun olması sağlıklı benlik gelişimini olumsuz anlamda etkileyebilir.

Gelişimsel süreçte böylesine önemli katkıları olan otobiyografik anı işlevlerinin kendini açma ile doğrusal ilişkisinin bilgimiz dahilinde henüz incelenmemiş olması dikkat çekicidir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik döneminde benlik gelişimini destekleyen psikososyal mekanizmalara dair bilgi birikimimizi zenginleştirmektir. Bu amaç doğrultusunda mevcut araştırmanın araştırma soruları şu şekilde sıralanabilir.

Beliren yetişkin bireyin anne ve babaya kendini açma davranışlarının niteliğinin otobiyografik bellek işlevlerinden yararlanma eğilimleri üzerindeki yordayıcı etkisi nedir?

Babaya kendini açma niteliklerinin güçlü bir şekilde yaşantılanmasının beliren yetişkin bireyin benlik ve yönlendirme işlevinden yararlanma eğilimi üzerindeki yordayıcı etkisi nedir?

Anneye kendini açma niteliklerinin güçlü bir şekilde yaşantılanmasının beliren yetişkin bireyin benlik, sosyal ve yönlendirme işlevinden yararlanma eğilimi üzerindeki yordayıcı etkisi nedir?

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan kesitsel ve ilişkisel desene başvurulmuştur. Kesitsel desen, birden fazla değişkenin tek bir zaman diliminde toplanmasını ifade etmektedir (Bernard, 2013). İlişkisel desenle de iki veya daha fazla değişken arasında bir ilişkinin var olup olmadığı ortaya koyulabilmektedir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Bu araştırma desenine uygun olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır.

3.1. Örneklem: Araştırmadaki katılımcılara çevrimiçi Web anket hazırlama programı yardımıyla ulaşılmıştır. Web ankete dâhil olma kriterleri 18- 25 yaş aralığında olmak ve herhangi bir yüksek öğretim kurumunda öğrenim görmektir. Mevcut araştırmaya toplamda 291 kişi katılım sağlamıştır. Araştırma sonunda toplanılan 291 anket incelenmiş ve soruları büyük ölçüde boş bırakan, gelişigüzel cevaplar veren ve araştırma kriterlerini (yaş ve öğrenim durumu) sağlamayan 16 katılımcı analize dâhil edilmemiştir. Hiyerarşik regresyon analizinin gerçekleştirilebilmesi için en az 250 kişiden oluşan bir örneklem önerilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). İstatistiksel analizin gerçekleştirilmesi için gerekli olan minimum sayının üzerinde katılımcıya ulaşıldığı için yapılan değerlendirmelerin ardından analizlere 275 katılımcıdan alınan yanıtlarla devam edilmesi uygun bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması 22.15’tir. Katılımcıların %54,2’si (N= 149) kadın, %45.1’i (N = 124) erkek, %0,7’si (N= 2) diğer cinsiyettendir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu: Katılımcının cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, yaşadığı şehir, bulunduğu eğitim düzeyi gibi kişisel bilgilerine dair soruların yöneltildiği bir dizi sorudan oluşmaktadır. Kişisel bilgilerin yalnızca çalışma kapsamında toplu veri analizi aşamasında kullanılacağı ve kişiye özgü herhangi bir değerlendirilme yapılmayacağı onam formu ile belirtilmiş, kişisel verilerinin gizli tutulacağı taahhüt edilmiştir.

Hayat Deneyimleri Hakkında Düşünme Ölçeği: Ölçek, bireylerin belirli durumlarda hayatlarındaki olayları ve geçmiş deneyimleri ne sıklıkta düşündüğünü ölçmek amacıyla Bluck vd. (2005) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Sami Gülgöz ve Demet Ay tarafından yapılmıştır ancak araştırma henüz yayımlanmamıştır. On beş maddeden oluşan ölçek beşli Likert ile derecelendirilmiştir. Her bir alt boyut beşer madde ile bellek işlevlerini ortaya çıkarmayı sağlamaktadır. Her bir alt boyuta ait ortalama toplam puanlar o alt boyuta dair anı işlevine ne sıklıkta başvurulduğunu göstermektedir. Bu alt boyutlar şu şekildedir: Benlik, sosyal ve yönlendirme işlevleri. “Hala geçmişte olduğum kişi olduğumu hissetmek istediğimde” maddesi “Benlik İşlevini”; “Biriyle daha yakın bir ilişki kurmak istediğimde” maddesi “Sosyal İşlevini” ve “Geçmiş hatalarımdan ders çıkarmak istediğimde” maddesi ise “Yönlendirme İşlevini” ölçmek için yöneltilen bazı ifadelerdir. Cronbach alfa değerleri ölçeğin güvenilir olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa değerleri sırasıyla şu şekildedir: .84, .74 ve .82. Mevcut araştırmada elde edilen Cronbach alfa değerleri ise benlik işlevi için .65, sosyal işlev için .69 ve yönlendirme işlevi için .63 şeklindedir.

Kendini Açma Ölçeği: Bireylerin kendini açma davranış örüntülerini belirlemek amacıyla Wheelless ve Grotz (1976) tarafından geliştirilmiş ve Chen ve Marcus (2012) tarafından modifiye edilmiştir. 2017 yılında Öksüz, Mersin ve Türker tarafından gerçekleştirilen bir araştırma ile Türkiye örneğine uygunluğu test edilmiştir. 16 maddeden oluşan ölçek 7’li Likert olarak öz bildirim yolu ile ölçülmektedir. Ölçekte yer alan beş alt boyut şu şekildedir: Niyet, miktar, olumluluk, dürüstlük ve kontrol. “Eğer istersem, her zaman gerçekten kim olduğumu doğru yansıtacak şekilde kendimi ifade edebilirim.” ifadesi “Niyet” alt boyutunu; “Duygularım hakkındaki ifadelerim genellikle kısadır.” ifadesi “Miktar” alt boyutunu; “Genel olarak bizzat kendimle ilgili anlatımlarım (dışa vurumum) olumsuzdan daha çok olumludur.” ifadesi “Olumluluk”; “Kendimi ifade ederken dürüst olurum.” ifadesi “Dürüstlük” ve son olarak da “Kendimden söz etmem çok uzun zaman alır”. ifadesi ise “Kontrol” alt boyutunu ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa kat sayısı .70’dir. Alt boyutlarından elde edilen Cronbach alfa değerleri sırasıyla; niyet alt boyutu için .71, miktar alt boyutu için .74, olumluluk alt boyutu için .70, dürüstlük alt boyutu için .75 ve kontrol alt boyutu için ise .60 şeklindedir. Mevcut araştırmada elde edilen Cronbach alfa değerleri ise niyet alt boyutu için .78, miktar alt boyutu için .75, olumluluk alt boyutu için .82, dürüstlük alt boyutu için .69 ve kontrol alt boyutu için ise .67 şeklindedir. Ölçek yönergesi her bir ebeveyn için ayrı ayrı oluşturulmuş ve katılımcılardan ölçeği her bir ebeveyn için ayrı ayrı doldurmaları istenilmiştir. Alt ölçeklerden alınan yüksek puanlar, kişilerin kendini davranışını açma niyetini daha bilinçli şekilde gösterdiği, daha fazla miktarda benlik bilgisi paylaştıkları, kendilerine dair olumlu bilgileri daha fazla sundukları, kendilerini daha dürüst şekilde açtıklarını ve kendini açma davranışını daha fazla kontrol etme eğilimi gösterdikleri anlamına gelmektedir.

3.3. İşlem

Veri toplama işlemi öncesinde Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği tarafından Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 07.06.2021 tarihli toplantısındaki 5 sayılı karar ile etik onaylar alınmış ve veri toplama süreci başlatılmıştır. Çalışmanın verileri 2022-2023 dönemlerinde çevrimiçi olarak toplanılmaya başlanmıştır. Katılımcılara çalışma hakkında detaylı bilgilerin yer aldığı ve katılımının gönüllülük esasına dayalı olduğunu taahhüt ettiği katılımcı onam formu sunulmuş ayrıca etik kurallara bağlı kalınarak toplu veri analizi yapılacağına dair bilgilendirme yapılmıştır. Bilgilendirilmiş onam formunun ardından demografik bilgi formu ve sırasıyla; Hayat Deneyimleri Hakkında Düşünme Ölçeği ve Kendini Açma Ölçeği katılımcıların anne ve babaları ile ilişkilerini ayrı ayrı değerlendirmelerine olanak sağlayacak şekilde sunulmuştur.

3.4. Verilerin analizi:

Araştırma verilerinin istatistiksel analizi için SPSS 25.0 sürümü istatistik paket programı kullanılarak hiyerarşik regresyon analizine başvurulmuştur. Hiyerarşik regresyon analizi, bağımsız değişkenlerin belirli bir sırayla birbirinden bağımsız şekilde analize dahil edilerek bağımlı değişkenler üzerindeki yordayıcı etkisini ve düzeyini inceleyen istatistiksel bir analiz yöntemidir (Tabachnick, Fidell ve Ullman, 2013). Bu yöntemle 18-25 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinin anneye ve babaya kendini açma niteliklerinin otobiyografik anı işlevleri üzerinde yordayıcı etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Analizler gerçekleştirilmeden önce regresyon analizinin yapılabilmesi için gereken normallik, varyansların homojenliği ve doğrusallık varsayımları incelenmiştir. Yapılan regresyon analizlerinde otobiyografik anıların sosyal işlevi, benlik işlevi ve yönlendirme işlevi bağımlı değişkenler; katılımcının cinsiyeti ilk basamakta girilen kontrol değişkeni; anneye ve babaya kendini açmanın alt boyutları olan miktar, niyet, olumluluk, dürüstlük ve kontrol ise ikinci basamak bağımsız değişkenler olarak analize dahil edilmiştir.

4. BULGULAR

Regresyon analizi sonucunda katılımcının kendi cinsiyetinin otobiyografik anıların benlik işlevi üzerinde herhangi bir anlamlı yordayıcı etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır ($\Delta R^2 = 0.002$, $p = .0428$). Ancak ikinci basamakta babaya kendini açma davranışının alt boyutları olan miktar, niyet kontrol, olumluluk ve dürüstlük analize dahil edildiğinde modelin istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi görülmüştür ($\Delta R^2 = 0.051$, $p < .05$). Babaya kendini açma kontrol alt boyutunun otobiyografik bellek işlevlerinden benlik işlevini anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur ($\beta = 0.17$, $t = 2.706$, $p < .001$). Ancak babaya kendini açma alt boyutlarından miktar ($\beta = .01$, $t = .190$), $p = .849$), niyet ($\beta = -0.06$, $t = -0.737$, $p = 0.462$), dürüstlük ($\beta = -0.10$, $t = -1.320$, $p = .188$) ve olumluluk ($\beta = 0.00$, $t = 0.042$, $p = 0.966$) benlik işlevini anlamlı düzeyde yordamamaktadır. Bu model % 23 oranında varyans açıklamıştır. Anneye kendini açma alt boyutlarının otobiyografik bellek işlevleri üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek üzere gerçekleştirilen bir dizi regresyon analizinin sonuçları da şu şekildedir; Cinsiyet değişkeninin otobiyografik anıların benlik işlevi üzerinde herhangi bir anlamlı yordayıcı etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır ($\Delta R^2 = 0.00$, $p = 0.562$). Ancak ikinci basamakta anneye kendini açma davranışının alt boyutları olan miktar, niyet kontrol, olumluluk ve dürüstlük analize dahil edildiğinde modelin istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi görülmüştür ($\Delta R^2 = 0.10$, $p < .05$). Anneye kendini açma kontrol alt boyutunun otobiyografik bellek işlevlerinden benlik işlevini anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur ($\beta = 0.15$, $t = 2.346$, $p < .001$). Ancak anneye kendini açma alt boyutlarından miktar ($\beta = 0.00$, $t = 0.000$, $p = 1.00$), niyet ($\beta = 0.03$, $t = 0.418$, $p = 0.676$), dürüstlük ($\beta = -0.14$, $t = -1.798$, $p = 0.073$) ve olumluluk ($\beta = 0.10$, $t = 1.575$, $p = 0.116$) benlik işlevini anlamlı düzeyde yordamamaktadır. Bu model %25 oranında varyans açıklamıştır. Elde edilen analiz verilerine yönelik tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: Babaya ve anneye kendini açma alt boyutlarının cinsiyet değişkeni kontrol edildiğinde otobiyografik bellek işlevlerinden benlik işlevini yordamasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi

B					A				
ABA					NNE				
	β	t	R ²	Δ		β	t	R ²	Δ
mak 1	Basa			0	mak 1	Basa			0
	Cins	-		,02		Cins	-		,04
iyet	0,05	0,794			iyet	0,04	0,581		
mak 2	Basa			0	mak 2	Basa			0
	Cins	-		,051		Cins	-		,25*
iyet	0,05	0,841			iyet	0,05	0,812		
rol Alt	Kont	0		2,	rol Alt	Kont	0		2,
Boyutu	,17	706*			Boyutu	,15	346*		
mluluk Alt	Olu	0		0,	mluluk Alt	Olu	0		1,
Boyutu	,00	042			Boyutu	,10	575		
Dürüs	-	-1,			Dürüs	-	-1,		
tlük Alt	0,10	320			tlük Alt	0,14	798		
Boyutu					Boyutu				
Mikta	0	0,			Mikta	0	0,		
r Alt Boyutu	,01	190			r Alt Boyutu	,00	000		
Niyet	-	-0,			Niyet	0	0,		
Alt Boyutu	0,06	737			Alt Boyutu	,03	418		

Bağımlı Değişken: Otobiyografik Bellek Benlik İşlevi

*p < .05

Babaya kendini açma sırasında bir diğer otobiyografik bellek işlevi olan yönlendirme işlevi üzerinde cinsiyetin anlamlı bir yordayıcılığına rastlanmamıştır ($\Delta R^2 = 0.000$, $p = 0.891$). Cinsiyetin kontrol edildiği koşulda babaya kendini açma alt boyutlarından olan dürüstlük yönlendirme işlevini anlamlı bir şekilde yordamaktadır ($\beta = 0.16$, $t = 2.051$, $p < .05$). Ancak miktar ($\beta = 0.02$, $t = 0.353$, $p = .724$), niyet ($\beta = 0.05$, $t = 0.644$, $p = 0.520$), olumluluk ($\beta = 0.10$, $t = 1.578$, $p = 0.116$) ve kontrol ($\beta = 0.03$, $t = 0.411$, $p = 0.681$) otobiyografik anıların yönlendirme işlevi üzerinde anlamlı düzeyde bir yordayıcılığa sahip değildir. Benzer şekilde anneye kendini açma niteliklerine yönelik gerçekleştirilen hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre birinci basamakta ele alınan cinsiyet kontrol değişkeni otobiyografik anıların yönlendirme işlevi üzerinde de anlamlı bir yordayıcı etkiye sahip değildir ($\Delta R^2 = 0.00$, $p = 0.992$). Ancak cinsiyetin kontrol edilerek anneye kendini açma alt boyutlarının analize dahil edildiği koşulda yönlendirme işlevi üzerinde yordayıcı ilişkilere rastlanılmıştır ($\Delta R^2 = 0.10$, $p < .05$). Anneye kendini açma alt boyutlarından olumluluk ($\beta = 0.15$, $t = 2.386$, $p < .05$), niyet ($\beta = 0.17$, $t = 2.303$, $p < .05$) ve dürüstlük ($\beta = 0.15$, $t = 2.031$, $p < .05$) yönlendirme işlevini anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Ancak kontrol ($\beta = 0.02$, $t = 0.387$, $p = 0.699$) ve miktar alt boyutu ($\beta = 0.01$, $t = 0.176$, $p = 0.861$) yönlendirme işlevi üzerinde anlamlı bir yordayıcılığa sahip değildir. Bu model %31 oranında varyans açıklamaktadır. Elde edilen analiz verilerine yönelik tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2: Babaya ve anneye kendini açma alt boyutlarının cinsiyet değişkeni kontrol edildiğinde otobiyografik bellek işlevlerinden yönlendirme işlevini yordamasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi

		B				A				
		ABA				NNE				
		β	t	R ²	Δ	β	t	R ²	Δ	R
mak 1	Basa			,00	,008			,00	,00	,
	Cinsi	,01	137	0,						,
mak 2	Basa			,00	,004			10	,31*	,
	Cinsi	,00	031	0,						,
rolAlt	Kont	,03	411	0,						,
	Boyutu									,
mluluk	Alt	,10	578	1,						,
	Boyutu			0	2,0					,
Dürüstlük	Alt	,16	51*	0	2,0					,
	Boyutu									,
Mikta	r Alt	,02	353	0,						,
	Boyutu									,
Niyet	Alt	,05	644	0,						,
	Boyutu									,
mak 1	Basa									,
	Cinsi	,00	010	0,						,
mak 2	Basa									,
	Cinsi	0,04	0,635	-	-					,
rolAlt	Kont	,02	387	0,						,
	Boyutu									,
mluluk	Alt	,15	386*	0	2,					,
	Boyutu									,
Dürüstlük	Alt	,15	31*	0	2,0					,
	Boyutu									,
Mikta	r Alt	,02	275	0,						,
	Boyutu									,
Niyet	Alt	,17	03*	0	2,3					,
	Boyutu									,

Bağımlı Değişken: Otobiyografik Bellek Yönlendirme İşlevi

*p < .05

Babaya kendini açma davranışı niteliklerini incelemek üzere gerçekleştirilen analizde birinci basamakta yer alan cinsiyet değişkeninin sosyal işlev üzerinde herhangi bir anlamlı yordayıcı etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır ($\Delta R^2 = 0.006$, $p = 0.210$). İkinci basamakta cinsiyetin kontrol edildiği koşulda babaya kendini açma alt boyutları olan miktar ($\beta = 0.02$, $t = 0.324$, $p = 0.746$), niyet ($\beta = 0.09$, $t = 1.164$, $p = 0.246$), dürüstlük ($\beta = -0.04$, $t = -0.513$, $p = 0.609$), olumluluk ($\beta = -0.01$, $t = -0.215$, $p = 0.830$) ve kontrol ($\beta = 0.09$, $t = 1.485$, $p = 0.139$) otobiyografik belleğin sosyal işlevi üzerinde anlamlı düzeyde bir yordayıcılık göstermemiştir. Bu modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Anneye kendini açma davranışının alt boyutlarına ilişkin analizde katılımcının cinsiyetinin otobiyografik belleğin sosyal işlevi üzerinde de anlamlı etkiye sahip olmadığı bulunmuştur ($\Delta R^2 = 0.01$, $p = 0.152$). Cinsiyetin kontrol edilerek anneye kendini açma alt boyutlarının analiz edildiği modelde ise otobiyografik belleğin sosyal işlevinin anlamlı bir şekilde yordandığına rastlanılmıştır ($\Delta R^2 = 0.10$, $p < .05$). Fakat, anneye kendini açma alt boyutları olan miktar ($\beta = 0.02$, $t = 0.275$, $p = 0.783$), olumluluk ($\beta = 0.04$, $t = 0.586$, $p = 0.558$) ve dürüstlük ($\beta = -0.08$, $t = -0.975$, $p = 0.330$) sosyal işlev üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkiye sahip değildir. Ancak anneye kendini açma alt boyutlarından olan niyet ($\beta = 0.21$, $t = 2.977$, $p < .05$) ve kontrol ($\beta = 0.18$, $t = 2.995$, $p < .05$) sosyal işlevi anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Bu model toplamda %29 oranında varyans açıklamaktadır. Elde edilen analiz verilerine yönelik tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3: Babaya ve anneye kendini açma alt boyutlarının cinsiyet değişkeni kontrol edildiğinde otobiyografik bellek işlevlerinden sosyal işlevini yordamasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi

	B				A			
	ABA	β	t	Δ	NNE	β	t	Δ
mak 1 Basa				0,006				0,01
mak 1 Cinsi	0,08	1,257		0,08	0,09	1,436		0,08
mak 2 Basa				0,022				0,07
mak 2 Cinsi	0,07	1,218		0,15	0,06	1,981		0,29*
rol Alt Boyutu	0,09	1,485			0,18	2,995		
olumluluk Alt Boyutu	0,01	-0,215			0,04	0,586		
dürüstlük Alt Boyutu	0,04	-0,513			0,08	-0,975		
karar Alt Boyutu	0,02	0,324			0,02	0,275		
niyet Alt Boyutu	0,09	1,164			0,21	2,977		

Bağımlı Değişken: Otobiyografik Bellek Sosyal İşlevi

*p < .05

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Gerçekleştirilen regresyon analizlerinde babaya kendini açma niteliklerinden yalnızca kontrol alt boyutu otobiyografik anıların benlik işlevi; dürüstlük alt boyutu da otobiyografik anıların yönlendirme işlevi üzerinde pozitif yönde yordayıcı bir etki göstermiştir. Ek olarak anneye kendini açma davranışı alt boyutlarından kontrol, otobiyografik anıların hem benlik hem sosyal işlevlerini kullanma eğilimini, niyet hem yönlendirme hem sosyal işlevleri kullanma eğilimini pozitif yönde yordamaktadır. Anneye kendini açma alt boyutlarından dürüstlük ve olumluluk ise sadece yönlendirme işlevini yordamaktadır. Anne ve babaya kendini açma yaşantılarının niteliği geçmiş araştırmalarda farklılaşmaktadır (Valkenburg vd., 2011). Genellikle çocuklar annelerine babalarından daha çok kendini açma eğilimindedir (Scabini vd., 2007; Vieno vd., 2009). Bu durum ana babaların çocuklarına yönelik tutumlarında birtakım kültürel, bölgesel ve kuşak farkından kaynaklı farklılıkların olabileceğine işaret etmektedir (Sümer vd., 2010). Mevcut araştırmadan elde edilen bulgular beliren yetişkin bireyin babasından çok annesine kendisini açarken geleceğe yön verme, yakınlık kurma ve benlik sunumu ortaya koyma ihtiyaçları ile otobiyografik anılara başvurma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Analiz sonucunda ebeveynin cinsiyetinin kendini açma nitelikleri bakımından farklı otobiyografik anılardan yararlanma eğilimini yordaması araştırmanın önemli bulgularındandır. Tüm bu bulgular, beliren yetişkinlerin ebeveynlerine kendini açma deneyimlerine dayanarak otobiyografik anılarını hatırlamada ve paylaşmada kendilerine yol gösterecek genel eğilimler geliştirdiğine işaret etmektedir. Daha açık bir ifadeyle elde edilen sonuçlar doğrultusunda, gençlerin ebeveynleriyle yaptıkları paylaşımların nitelikleri daha genel düzeyde otobiyografik anılarını nasıl kullanacakları ve hangi zamanlarda paylaşacaklarını belirlemektedir. Anne ve babaya kendini açmanın otobiyografik anı işlevleri üzerinde benzer etkiler gösterdiği gibi birbirinden farklı etkilere de sahip olabildiği saptanmıştır. Tüm bu bulguları ebeveyn-çocuk ilişkileri ve ebeveynlikte cinsiyet rolleri çerçevesinde irdelemek araştırma ile elde edilen sonuçları da değerlendirmeyi mümkün kılacaktır.

Araştırmanın en önemli bulgularından birisi hem anneye hem babaya kendini açma davranışının alt boyutlarından kontrolün otobiyografik anıların benlik işlevini kullanma eğilimini artırıcı etki göstermesidir. Elde edilen bulgulardan hareketle anne ve babalarıyla kişisel paylaşımlarını kontrol etmeye eğilimli olan beliren yetişkinlerin otobiyografik anılarını da benliklerinin inşasında etkin bir şekilde

kullandığı görülmektedir. Bu ilişki örüntüsü üzerinden beliren yetişkinlerin kendilerini açmada ebeveynlerine karşı aktif bir benlik sunumu içerisinde olduklarına yönelik çıkarımda bulunmak mümkündür. Beliren yetişkinlik dönemindeki gencin hem anneye hem de babaya kendini açma davranışı sırasında en belirgin ihtiyaçlarından olan benlik sunumu, tutarlı bir benlik yapısı ortaya koyma çabasıyla (Arnett, 2000; Tanner, 2006) otobiyografik anıların benlik işlevine başvurma eğilimleri üzerinde yordayıcı bir etki gösterdiği düşünülebilir. Ancak elde edilen bulgularda anneye ve babaya kendini açma tarzları otobiyografik anı işlevleriyle farklı ilişkiler de göstermektedir. Araştırma bulgularına göre en belirgin farklılık otobiyografik anıların yönlendirme işlevinde gözlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre anneye kendini açmada dürüst, olumlu içerikte ve niyetli paylaşımların hâkim olması yönlendirme işlevini yordarken, babaya kendini açma davranışlarının sadece dürüstlük niteliği otobiyografik anıların yönlendirme işlevini daha sık ve güçlü şekilde kullanma eğilimi yaratmaktadır. Babanın aile içerisinde otoriter bir role sahip olması, annenin ise stres unsuru hâkim olduğunda keşfetme girişimleri sırasında sığınabileceği güvenli bir üs gibi (Ainsworth, 1978) algılanması anneye ve babaya kendini açma bakımından farklılaşmayı yaratan unsurlardan olabilir. Çünkü toplumsal cinsiyet bağlamında bireyin cinsiyet kimliği sahip olduğu rollerle ilişki içindedir ve kişilerarası ilişkiler bu roller üzerinden ilerlemektedir (Sakallı-Uğurlu ve Türkoğlu, 2019). Anne babanın bireyleşme sürecinde çocuğuyla kurduğu iletişim rollerinin benzerlik taşımasından kaynaklı olarak anneye ve babaya kendini açma davranışının otobiyografik anı işlevlerinden yararlanma eğilimini yordamasında farklılaşma olabilir. Çocuklar babalarıyla kademeli olarak ayrışma ve kendi bireysel temalarına yönelme eğilimi gösterirken, anneleriyle olan ayrışma süreci görece daha simetrik, arkadaşlığa benzer nitelikte ilerlemektedir (Buhl, 2008). Dolayısıyla anne ile simetrik bir şekilde ilerleyen süreç çocukların annelerine kendilerini daha düzenli, enine boyuna anlatabileceği bir ortam sunmaktadır. Çünkü beliren yetişkin birey, anne ile kurduğu kendini açma sürecinin sonunda onaylanacağına ve destek göreceğine dair bir beklenti ile hareket etme eğilimindedir (Son ve Padilla-Walker, 2021). Mevcut araştırmadan elde edilen bulgular anneye kendini açma tarzının gençlerin otobiyografik anıların işlevselliğinden yararlanma yönündeki eğilimleri üzerinde yordayıcı olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada yer alan katılımcılardan elde edilen sonuçlara göre annesine kendisinden bahsederken kendini olumlu bir şekilde dürüstlikle ortaya koyma niyeti taşıyan gençler anıların yönlendirme işlevine başvurmaktadır. Dolayısıyla ebeveynlerin aile içi ilişkilerde sahip olduğu rollerin çocuklarının anı işlevlerinden yararlanma eğilimleri üzerinde belirleyici olduğu düşünülebilir. Babanın aile içi roller bakımından bulunduğu hiyerarşik konum sebebiyle genç bireyin olası bir tepkiden çekinmesi, baskı ve otoriteye yönelik temkinli bir yaklaşım benimsemesi ile sonuçlanabilmektedir. Araştırmada elde edilen bulgular kendini dürüstçe açma eğilimi arttıkça anıların yönlendirme işlevinden faydalanabilme becerisinin ve olanağının da güçleneceğine işaret etmektedir. Ancak bu pozitif yönlü ilişkinin mevcut araştırmada sadece dürüstlük alt boyutunda görülmesi, annenin çocuktaki yönlendirme işlevlerinden yararlanma eğilimini farklı şekillerde de destekleyebildiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla, mevcut bulgulardan hareketle yönlendirme işlevinin sağlıklı kullanılması yönünde annenin çocuğa çok daha fazla kaynak sunabileceği söylenebilir. Annenin çocuklarıyla kurduğu samimi ilişkiler (Buhl, 2009) düşünüldüğünde elde edilen veriler ile örtüşen sonuçlar görülmektedir. Araştırmada kendini açma niyeti ile dürüstçe, olumluluk içeren konulardan bahsederken otobiyografik anıların yönlendirme işlevinden yararlanma eğilimi gösteren gencin bu sayede geçmiş anılarına başvurarak ihtiyacına uygun kaynaklardan faydalanabildiğine yönelik çıkarımda bulunmak mümkündür.

Bu araştırmanın önemli bir diğer bulgusu da babaya kendini açmanın beliren yetişkinin anıların sosyal işlevinden yararlanma eğilimi üzerinde hiçbir yordayıcı etki göstermemesidir. Oysa sosyal ilişkisel yordayıcılara odaklanan pek çok araştırma ebeveynlerine kendini açan gençlerin ebeveynleriyle olumlu ilişkiler bildirdiklerini göstermektedir (Hunter vd., 2011). Ancak araştırmadan elde edilen bulgular ışığında kendisini annesine açma niyeti yüksek ve bu paylaşımları esnasında neyi paylaşıp paylaşmayacağı konusunda kontrollü olma eğiliminde olan beliren yetişkinlerin otobiyografik anıların sosyal işlevinden de etkin şekilde yararlandığı görülmüştür. Bilindiği üzere geleneksel Türk aile yapısı içinde babanın otorite konumunda bulunduğu bir cinsiyet hiyerarşisi mevcuttur (Ataca vd., 2005). Belki de bu tür bir hiyerarşik yapı içinde Türkiye’de yaygın aile içi ilişki pratikleri babanın çocuğun sosyal gelişimine rol model olmasına veya sosyal gelişimi destekleyici kaynaklar sunmasına yeterince izin vermiyor olabilir. Araştırmadan elde edilen verilere göre anneye kendini açma davranışı deneyimleri ise çocuğun kontrollü

ve niyetli olduğu durumlarda anılarını sosyal amaçlarla kullanma becerilerine katkı sunuyor görünmektedir. Toplumsal olarak annelerin çocuğun ilk gelişim yıllarından itibaren sıklıkla bakım veren ve başkaları adına düşünen, yardımda bulunup destek sunan kişiler olarak idealize edilmesi de (Sakallı-Uğurlu ve Türkoğlu, 2019) babadan çok anneye ilişki kurmak hedefiyle sosyal anı işlevlerinden yararlanma eğilimi içinde olduklarını düşündürmektedir. Çünkü genellikle çocuk ve anne ilişkisi, daha yüksek derecede bağlılık, yakınlık, arkadaşlık ve etkili yardım alıp verme dengesi içeren bir tür etkileşim olarak karakterize edilmektedir (Buhl, 2009). Dolayısıyla, bu tür bir anne çocuk etkileşimi anıların ilişki sebepleriyle kullanılması adına gerekli zemini oluşturmaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular bir bütün olarak anıları paylaşmakla ilgili bir anlatım yapısı oluşturma aşamasında ebeveyn-çocuk ilişkisinin önemli olduğunu göstermektedir. Çocukluktan başlayarak ebeveynlerin rehberliği ve desteğiyle ortaya çıkan etkileşimler aracılığıyla çocuklar otobiyografik anıların işlevlerini öğrenirler (Fivush, 2008). Daha küçük yaşlarda çocukla paylaşılan deneyimlerde çocuğa yol gösterici olunmasının çocuğun olayın önemli kısımlarını fark etmesini sağladığı ve sonraki deneyimlerde benzer bir kaynak olarak otobiyografik anılara yönelmesine olanak sunduğu bilinmektedir (Fivush ve Haden, 2003). Ebeveyni ile geleceği kurgulamak amacıyla, problemin çözümüne yönelik, sorun odaklı, daha fazla rutin paylaşım yapan gencin otobiyografik belleğin yönlendirme işlevinden yararlanma eğilimi göstermesi muhtemeldir (Nelson ve Fivush, 2020). Bu nedenle, gelişimin erken dönemlerinde, yani otobiyografik anıları hatırlama becerisinin ilk kez öğrenildiği süreçte annelerin çocuklarına yönelik oldukça detaylı bir anımsatma dili benimsemesi çocukluk döneminden başlayarak ergenlik dönemi ve sonrasında otobiyografik bellekle ilgili becerilerin gelişimine katkı sağlamaktadır (Fivush, 2011). Ebeveyni kendini açma tarzları ve deneyimleri gençlerin bireysel ve kendilerine özgü bazı eğilimlerini güçlendirici bir etki sunmaktadır. Örneğin, kişisel anıların detaylı bir şekilde paylaşılması anıyı daha canlı bir şekilde anımsamaya (Öner, 2018), sosyal bağ kurmaya (Neisser, 1978; Nelson, 1993) katkı sunarak otobiyografik anıların sosyal işlevinden yararlanma eğilimini güçlendirmektedir. Ancak sağlıklı ebeveyn-çocuk ilişkisinin kendini açma davranışını sekteye uğratması (Scharf ve Goldner, 2018), çocuğun otobiyografik belleğinden sağlıklı şekilde yararlanma ihtimalini de azaltıyor olabilir. Gelişimsel süreçte anlatıcı ebeveyn anıları paylaşırken daha az detaylı ve genelleme içeren ifadelerle paylaşıyorsa, çocuğun kendini açma davranışına yönelik aile içerisinde teşvik edici bir iklim mevcut değilse (Nelson ve Fivush, 2020) beliren yetişkin birey kendini açma yönünde herhangi bir çaba içine girmeyebilir ve anıların işlevselliğinden yararlanma eğilimi içinde olmayabilir. Bu yüzden kendini açma sırasında aile içerisinde olayların paylaşımına yönelik bir anlatı dilinin oluşturulması otobiyografik anılardan yararlanma eğilimi üzerinde önemli bir belirleyen olabilir (Fivush ve Haden, 2003). Kişinin kendini açma davranışı sırasındaki benimsediği kontrolcü üslup bireydeki otobiyografik anılardan yararlanma davranışı gibi kimi eğilimleri güçlendirirken kimilerini ise zayıflatabilir (Soenens vd., 2006). Çünkü kontrolün aksine destekleyici bir şekilde kendini açmanın kabul edildiği bir ortamda gençler ebeveynleriyle daha çok iletişim kurmaktadır (Baudat vd., 2020). Eğer kişinin aile içerisinde kendine model olarak aldığı herhangi bir kendini açma pratiği mevcutsa bu durum gencin otobiyografik anıların hangi zamanlarda, nasıl kullanacağı yönünde bir davranış repertuarı oluşturabilmesi adına destekleyici olacaktır (Öner, 2018). Bu noktada anımsanan bilgiyi doğru, hatalı, gerçek ya da yanlış olarak etiketlemek yerine kişinin çevresiyle kurduğu etkileşimi sırasında geçmiş anılarını hangi durumlarda ve ne için kullandığını anlamak önemlidir (Bluck, 2003). Araştırmadan elde edilen veriler ışığında ortaya çıkan sonuçlardan yola çıkarak birtakım çıkarımlar yapmak mümkündür. Kişinin kendini açma pratiğine sahip olmamasının bireysel olarak otobiyografik belleğin belirgin işlevlerinden yararlanmak adına geçmiş anılarını nasıl kullanacağını ve ne zaman paylaşacağını keşfedememesi söz konusu olabilir. Gelecek araştırmalarda niteliksel birtakım verilere başvurularak anıların aile içerisinde başvurulma şekli, yoğunluğu ve sıklığı üzerine geniş kapsamlı bir inceleme yapılabilir. Aile içerisindeki anı paylaşım pratiklerinin kendini açma nitelikleriyle ilişkisinin otobiyografik anı işlevlerine yönelme eğilimine etkisi gelecek çalışmalar için önemli bir araştırma konusudur. Mevcut araştırmadan elde edilen kısıtlı sonuçlar, gelecek araştırmalar için oldukça önemli bir başlangıç niteliği taşımaktadır. Otobiyografik bellek işlevlerinin psikolojinin farklı alt dallarıyla çalışılmasının bu alandaki araştırmaların sürdürülmesine öncülük edeceği düşünülmektedir. Örneğin, ebeveyn ve çocuk ilişkisi, çocuk yetiştirme tarzları gibi birtakım dinamiklerin kültürlerarası bağlamda değerlendirilmesi bu alanda karşılaştırmalı veriler ortaya koyabilmek adına oldukça önemli olacaktır. Bu veriler ışığında kendini açma davranışının kişinin otobiyografik anı işlevlerinden yararlanma eğilimine etki edecek gelişimsel, sosyal ve kültürel değişkenlerle araştırılması gelecek çalışmalar için ilham verici nitelikler taşımaktadır.

Ancak sosyal bilim araştırmalarında gözlemlenen bazı sınırlılıklar bu çalışmada da mevcuttur. Örneklem içerisinde yer alan katılımcıların bireysel farklılıkları, psikolojik iyilik hallerindeki değişiklikler varsayımsal olarak yok sayılmıştır. Gelişimsel süreçte çocuğun büyüdüğü aile yapısı, yetiştirildiği sosyal çevre gibi birtakım farklılıkların yarattığı karakteristik unsurların göz ardı edilmesi mevcut araştırmanın sınırlılıkları arasında sayılabilir. Bunlara ek olarak, araştırma gerçekleştirilirken seçilen beliren yetişkin örneklem grubunun COVID-19 pandemisi sebebiyle içinden geçtiği küresel sürecin yarattığı etkilerin göz ardı edilmiş olması da araştırmanın bir diğer sınırlılığı olarak not edilmelidir.

Etik Beyanı: *Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.*

Etik Kurul Onayı (Varsa): *Bu araştırma için Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 28.12.2021 tarih ve E-87347630-659-169358 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.*

Yazar Katkıları: *alışmanın tüm bölümleri birlikte yazılmıştır. 1. yazarın katkı oranı: %60, 2. yazarın katkı oranı: %40*

KAYNAKLAR

- Ainsworth, M. D. S. (1978). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 1(3), 436-438.
- Alea, N. ve Bluck, S. (2007). I'll keep you in mind: The intimacy function of autobiographical memory. *Applied Cognitive Psychology: The Official Journal of the Society for Applied Research in Memory and Cognition*, 21(8), 1091-1111.
- Alea, N. ve Vick, S. C. (2010). The first sight of love: Relationship-defining memories and marital satisfaction across adulthood. *Memory*, 18(7), 730-742.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469.
- Ataca, B., Kağıtçıbaşı, Ç. ve Diri, A. (2005). The Turkish family and the value of children: Trends over time. *The value of children in cross-cultural perspective. Case studies from eight societies*, 91-119.
- Baddeley, A. (1992). What is autobiographical memory?. In *Theoretical perspectives on autobiographical memory* (pp. 13-29). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Barber, B. K., Stolz, H. E., Olsen, J. A., Collins, W. A. ve Burchinal, M. (2005). Parental support, psychological control, and behavioral control: Assessing relevance across time, culture, and method. *Monographs of the society for research in child development*, i-147
- Baudat, S., Van Petegem, S., Antonietti, J. P. ve Zimmermann, G. (2020). Parental solicitation and adolescents' information management: The moderating role of autonomy-supportive parenting. *Journal of Child and Family Studies*, 29, 426-441.
- Beike, D. R., Brandon, N. R. ve Cole, H. E. (2016). Is sharing specific autobiographical memories a distinct form of self-disclosure?. *Journal of Experimental Psychology: General*, 145(4), 434.
- Bernard, H. R. (2013). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Los Angeles: SAGE Publication
- Bluck, S., ve Alea, N. (2002). Exploring the functions of autobiographical memory: Why do I remember the autumn? In J. D. Webster & B. K. Haight (Eds.), *Critical advances in reminiscence work: From theory to application*. 61-75.
- Bluck, S. (2003). Autobiographical memory: Exploring its functions in everyday life. *Memory*, 11(2), 113-123.
- Bluck, S., Alea, N., Habermas, T. ve Rubin, D. C. (2005). A tale of three functions: The self-reported uses of autobiographical memory. *Social Cognition*, 23(1), 91-117.
- Buhl, H. M. (2008). Development of a model describing individuated adult child-parent relationships. *International Journal of Behavioral Development*, 32(5), 381-389.
- Buhl, H. M. (2009). My mother: My best friend? Adults' relationships with significant others across the lifespan. *Journal of Adult Development*, 16(4), 239-249. <https://doi.org/10.1007/s10804-009-9070-2>
- Carlson, C. L. (2014). Seeking Self-Sufficiency: Why Emerging Adult College Students Receive and Implement Parental Advice. *Emerging Adulthood*, 2(4), 257-269.
- Chen, B. ve Marcus, J. (2012). Students' self-presentation on Facebook: An examination of personality and self-construal factors. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2091-2099.
- Cohen, G. (1998). The effects of aging on autobiographical memory. C. P. Thompson, D. J. Herrmann, D. Bruce, D. J. Read, D. G. Payne ve M. P. Toglia, (Ed.), *Autobiographical memory: Theoretical and applied perspectives* içinde (105-123). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates
- Collins, K. A., Pillemer, D. B., Ivcevic, Z. ve Gooze, R. A. (2007) Cultural scripts guide recall of intensely positive life events. *Mem Cognit*, 35:651-659.
- Conway, M. A., Singer, J. A. ve Tagini, A. (2004). The self and autobiographical memory: Correspondence and coherence. *Social Cognition*, 22 (5: Special issue), 491-529.
- Cozby, P., C. (1973). Self-disclosure: a literature review. *Psychological Bulletin*, 79(2), 73.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2). Ankara: Pegem akademi.
- Davis, K. (2012). Friendship: Adolescents' experiences of belonging and self-disclosure online. *Journal of Adolescence*, 35(6), 1527-1536.

- Dindia, K., Allen, M., Preiss, R., Gayle, B. ve Burrell, N. (2002). Self-disclosure research: Knowledge through meta-analysis. *Interpersonal communication research: Advances through meta-analysis*, 169-185.
- Dolcos, F. ve Cabeza, R. (2002) Event-related potentials of emotional memory: Encoding pleasant, unpleasant, and neutral pictures. *Cogn Affect Behav Neurosci*, 2:252-263.
- Er, N. ve Yaşın, F. (2016). Otobiyografik Bellek İşlevleri Ölçeğinin (OBİÖ) geliştirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 60-72.
- Fisher, W. R. (1984). Narration as a human communication paradigm: The case of public moral argument. *Communications Monographs*, 51(1), 1-22.
- Fraenkel, J. L., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education eighth edition*. New York : Mc Graw Hill.
- Fivush, R. (2008). Remembering and reminiscing: How individual lives are constructed in family narratives. *Memory Studies*, 1(1), 49-58.
- Fivush, R. (2011). The development of autobiographical memory. *Annual review of psychology*, 62, 559-582.
- Fivush, R. ve Haden, C. A. (Eds.). (2003). *Autobiographical memory and the construction of a narrative self: Developmental and Cultural Perspectives*. Psychology Press.
- Greene, K., Derlega, V. J. ve Mathews, A. (2006). Self-disclosure in personal relationships. *The Cambridge Handbook of Personal Relationships*, 409, 427.
- Harvey, J. H. ve Omarzu, J. (1997). Minding the close relationship. *Personality and Social Psychology Review*, 1(3), 224-240.
- Hunter, S. B., Barber, B. K., Olsen, J. A., McNeely, C. A. ve Bose, K. (2011). Adolescents' self-disclosure to parents across cultures: Who discloses and why. *Journal of Adolescent Research*, 26(4), 447-478.
- Jourard, S. M. (1958). A study of self-disclosure. *Scientific American*, 198(5), 77-86.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Ataca, B. (2005). Value of children and family change: A three-decade portrait from Turkey. *Applied Psychology*, 54(3), 317-337.
- Kim, J. ve Dindia, K. (2011). Online self-disclosure: A review of research. KB Wright & LM Webb (Ed.) *Computer Mediated Communication in Personal Relationships içinde* (s. 156-180).
- Kuwabara, K. J. ve Pillemer, D. B. (2010). Memories of past episodes shape current intentions and decisions. *Memory*, 18(4), 365-374.
- Lefkowitz, E. S. (2005). "Things Have Gotten Better": Developmental Changes Among Emerging Adults After the Transition to University. *Journal of Adolescent Research*, 20(1), 40-63. <https://doi.org/10.1177/0743558404271236>
- Levine, L. ve Bluck, S. (2004). Painting with broad strokes: Happiness and the malleability of event memory. *Cogn Emot*, 18:559-574.
- Lindeman, M. I. H., Zengel, B. ve Skowronski J. J. (2017). An exploration of the relationship among valence, fading affect, rehearsal frequency, and memory vividness for past personal events. *Memory*, 25:724-735.
- Marshall, S. K., Tilton-Weaver, L. C. ve Bosdet, L. (2005). Information management: Considering adolescents' regulation of parental knowledge. *Journal of Adolescence*, 28(5), 633-647.
- Neisser, U. (1978). Memory: What are the important questions? M. M. Gruneberg, E E. Morris, & R. N. Sykes (Eds.) içinde, *Practical aspects of memory*. 3-24. San Diego, CA: Academic Press
- Neisser, U. (1988). Five kinds of self-knowledge. *Philosophical Psychology*, 1, 35-59.
- Nelson, K. (1993). The psychological and social origins of autobiographical memory. *Psychological Science*, 4(1), 7-14.
- Nelson, K. ve Fivush, R. (2020). The development of autobiographical memory, autobiographical narratives, and autobiographical consciousness. *Psychological reports*, 123(1), 71-96.
- Norell, J. E. (1984). Self-disclosure: Implications for the study of parent-adolescent interaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 13, 163-177.
- Nowell, C., Pfeifer, J. H., Enticott, P., Silk, T. ve Vijayakumar, N. (2023). Value of Self-Disclosure to Parents and Peers During Adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 33(1), 289-301.

- Öksüz, E., Mersin, S. ve Türker, T. (2017). Kendini açma ölçeğinin üniversite öğrencilerinde Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(6), 586.
- Öner, S. (2018). Neden Hatırlıyoruz? Neden Unutuyoruz? Otobiyografik Belleğe İşlevsel Bakış.,” Sami Gülgöz, Berivan Ece ve Sezin Öner (der.). *Hayatı hatırlamak; Otobiyografik belleğe bilimsel yaklaşımlar* içinde (ss.51-71). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Pasupathi, M., Lucas, S. ve Coombs, A. (2002). Conversational functions of autobiographical remembering: Long-married couples talk about conflicts and pleasant topics. *Discourse Processes*, 34(2), 163-192
- Pillemer, D. (2003). Directive functions of autobiographical memory: The guiding power of the specific episode. *Memory*, 11(2), 193-202.
- Rasmussen, A. S. ve Habermas, T. (2011). Factor structure of overall autobiographical memory usage: The directive, self and social functions revisited. *Memory*, 19(6), 597-605.
- Robinson, J. A. (1986). Autobiographical memory: A historical prologue. *Autobiographical memory*, 325.
- Rubin, D. C. (2012). The basic systems model of autobiographical memory. *Understanding autobiographical memory: Theories and Approaches*, 11-32.
- Sakallı-Uğurlu, N. ve Türkoğlu, B. (2019). "Erkek" Olmak ya da Olmamak: Sosyal Psikolojik Açıdan Erkeklik Çalışmaları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22 (4). 10.31828/tpy1301996120190516m000014
- Scabini, E., Marta, E., ve Lanz, M. (2007). *The transition to adulthood and family relations: An intergenerational approach*. Psychology Press.
- Scharf, M., ve Goldner, L. (2018). "If you really love me, you will do/be...": Parental psychological control and its implications for children's adjustment. *Developmental Review*, 49, 16-30.
- Smetana, J. G., Metzger, A., Gettman, D. C. ve Campione-Barr, N. (2006). Disclosure and secrecy in adolescent-parent relationships. *Child Development*, 77(1), 201-217.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Luyckx, K. ve Goossens, L. (2006). Parenting and adolescent problem behavior: an integrated model with adolescent self-disclosure and perceived parental knowledge as intervening variables. *Developmental Psychology*, 42(2), 305.
- Son, D. ve Padilla-Walker, L. M. (2021). Whereabouts and secrets: A person-centered approach to emerging adults' routine and self-disclosure to parents. *Emerging Adulthood*, 9(2), 145-157
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E. ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. ve Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* (6), 497-516. Boston, MA: pearson
- Tanner, J. L. (2006). Recentring during emerging adulthood: A critical turning point in life span human development. In J. J. Arnett & J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (ss. 21–55). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/11381-002>
- Tilton-Weaver, L., Kerr, M., Pakalniskeine, V., Tokic, A., Salihovic, S. ve Stattin, H. (2010). Open up or close down: How do parental reactions affect youth information management?. *Journal of Adolescence*, 33(2), 333-346.
- Tilton-Weaver, L. (2014). Adolescents' information management: Comparing ideas about why adolescents disclose to or keep secrets from their parents. *Journal of Youth and Adolescence*, 43, 803-813.
- Tilton-Weaver, L. C., Marshall, S. K. ve Darling, N. (2014). What's in a name? Distinguishing between routine disclosure and self-disclosure. *Journal of Research on Adolescence*, 24(4), 551-563.
- Valkenburg, P. M. ve Peter, J. (2009). Social consequences of the Internet for adolescents: A decade of research. *Current Directions in Psychological Science*, 18(1), 1-5.
- Valkenburg, P. M., Sumter, S. R. ve Peter, J. (2011). Gender differences in online and offline self-disclosure in pre-adolescence and adolescence. *British Journal of Developmental Psychology*, 29(2), 253-269.
- Vieno, A., Nation, M., Pastore, M. ve Santinello, M. (2009). Parenting and antisocial behavior: A model of the relationship between adolescent self-disclosure, parental closeness, parental control, and adolescent antisocial behavior. *Developmental Psychology*, 45(6), 1509-1519. <https://doi.org/10.1037/a0016929>

-
- Wheless, L. R. ve Grotz, J. (1976). Conceptualization and measurement of reported self-disclosure. *Human Communication Research*, 2(4), 338-346. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1976.tb00494.x>
- Williams, H. L., Conway, M. A. ve Cohen, G. (2008). Autobiographical memory. *Memory in the real world*, 3, 21-90.
- Wilson, A. ve Ross, M. (2003). The identity function of autobiographical memory: Time is on our side. *Memory*, 11(2), 137-149.